

‘Zo andersom is alles, misschien.’

Gemeente,

Het gedeelte uit de brief aan de Galaten dat wij zojuist gelezen hebben roept bij mij een aantal vragen op. Natuurlijk heeft Paulus die brief niet aan ons geschreven, het is niet een brief aan twijfelende christenen in het jaar 2008 in Amsterdam. Het is een brief aan de Galaten, zo rond het jaar 50. Deze gemeente is na het vertrek van Paulus toch weer gaan leven volgens de wet van Mozes. En Paulus ziet hierin een spiegel van zijn oude leven, waarin hij in angstvallige gehoorzaamheid aan de wet leefde. Hij schrijft deze brief om de gemeente aan te moedigen om voluit vanuit de vrijheid van Christus te gaan leven.

Het is dus niet een brief aan ons, maar hij is ons wel onder ogen gekomen. En alhoewel het niet heel gebruikelijk is om op een brief te reageren die niet voor jouzelf bedoeld is, heb ik besloten om een brief terug te schrijven. Ik lees u die brief graag voor. U kunt daar dan uw eigen gedachten bij vormen, en wie weet klimt u ook in de pen, misschien wel om een brief aan mij te schrijven.

Beste Paulus,

In je brief aan de Galaten stel je twee leefwijzen tegenover elkaar. Aan de ene kant de manier van leven waarin wij onszelf najagen, waarin we doen wat we willen. Aan de andere kant het leven vanuit de Geest van Christus. Volgens jou gaan die twee niet samen. Als we doen wat we zelf willen komen we uit bij ontucht, zedeloosheid, losbandigheid, afgoderij, woede, ruzie, gekonkel en nog veel meer ellende. Als we volgens de Geest van Christus leven komen we uit bij vrede, geduld, liefde, goedheid, zachtmoedigheid, vriendelijkheid en nog veel meer mooie dingen.

Maar Paulus, klopt dit wel? Licht dat wat we zelf willen en het leven vanuit de Geest van Christus, of de Geest van liefde, echt zo ver uit elkaar? Komen wij als wij onze eigen verlangens volgen inderdaad uit bij een losbandig leven? Wie wil er nu eigenlijk ontucht, dronkenschap, ruzie, jaloezie en gekonkel? Is dat onze diepste drijfveer?

Andere denkers hebben een andere visies op wat mensen willen. Zo zegt de Dalai Lama (dat is een hedendaagse boeddhist) en ook Freud (dat was een bekende psychotherapeut) dat alle mensen ten diepste gelukkig willen zijn.

Dan krijg je natuurlijk wel de vraag: wat is geluk? En, dat moet gezegd worden, daar dreigt in onze samenleving een nogal eenzijdige visie op te ontstaan. Geluk is je zo veel en vaak mogelijk prettig voelen – en dat kan op velerlei wijze. Door lekker te eten, lichamelijk goed in je vel te zitten, goede wijn te drinken, goede gesprekken te hebben, met je geliefde samen te zijn, in een mooie omgeving te leven. Geluk wordt nogal eens geformuleerd als: zo veel mogelijk prettige momenten beleven. Een risico bij een dergelijke geluksopvatting is dat het leven niet alleen maar bestaat uit prettige momenten. Er zijn in het leven een heel aantal prettige momenten, en we kunnen er kunstmatig nog een aantal bij creëren, maar vroeg of laat stuiten we op de grenzen van wat prettig is.

En juist daar komen we, volgens een aantal moderne, maar ook heel oude wijsgeren, een tweede belangrijke drijfveer tegen in wat mensen willen. Wij willen NIET het

einde van ons geluk. Wij zijn BANG dat ons niet genoeg geluk ten deel zal vallen, of dat het TEKORT zal duren. We zijn bang voor het einde van onze gezondheid. We zijn bang voor het einde van onze liefdesrelatie. We zijn bang voor het einde van ons leven. We zijn bang voor de pijn en bang voor het verdriet.

En die angst doet een vreemde gejaagdheid in ons ontstaan. We willen zoveel mogelijk geluk najagen. Zoveel mogelijk drinken, zoveel mogelijk eten, zoveel mogelijk kopen, zoveel mogelijk seks. En eigenlijk weet iedereen dat juist dit de snelweg is naar ongeluk.

Maar Paulus, de dronkenschap, het te veel eten, de hebzucht, de verslaafdheid aan seks, ruzie en andere narigheid is niet wat we echt willen. Op de een of andere manier komen we daar terecht. Maar diep in ons hart schamen we ons ervoor, net als de dronkaard in het verhaal van de Kleine Prins. Het is anders dan het lijkt. Wij hunkeren we allemaal naar liefde, goedheid, zachtmoedigheid en vrede.

Alleen, hoe komen we daar?

En hier Paulus heb ik een tweede vraag aan je. Jij bent heel radicaal. Jij stelt voor om onze eigen natuur en begeerlijke neigingen te kruisigen. In de ban doen, zo lees ik dat. Weg ermee!

Maar hier zou ik iets naast willen zetten. Want ik heb heel andere ervaringen. Wij kunnen wel doen of we anders zijn dan we zijn, maar meestal werkt dat niet. We kunnen wel doen alsof we niet bang zijn (voor de dood), maar ongemerkt zal die angst dan haar eigen leven gaan leiden (in Nederland lijdt meer dan 10% van de mensen aan een angststoornis).

We kunnen wel doen alsof we niet boos zijn als ons iets goeds ontnomen wordt, maar onopgemerkt zal die boosheid zijn eigen route kiezen en zichtbaar worden in hatelijkheden, ruzies, verstoorde contacten.

We kunnen wel doen of we geen verdriet hebben, geen verscheurdheid voelen, geen teleurstelling kennen, alsof dat er allemaal niet is, maar onopgemerkt zullen ze een gat in ons bestaan knagen. Een gat dat een onrust, verwarring en een enorme honger creëert. En dan zijn de rapen gaar, want als we die honger zijn gang laten gaan, dan komen we juist waar we niet willen zijn, en waar ook jij tegen ageert.

Maar er is een andere mogelijke manier om met de tekorten van het leven om te gaan. Niet ervoor weglopen, maar juist erbij stilstaan. Stilstaan bij wat het einde van het geluk (of ons bestaan) bij ons oproept, zonder onze eigen reacties te veroordelen. Dat is namelijk een risico dat we met jou lopen Paulus, dat wij onszelf en onze neigingen gaan veroordelen. En dan is de vrijheid van Christus helemaal ver te zoeken.

Dus stilstaan bij onze onrust, zonder onszelf of de onrust te veroordelen. Stilstaan bij de kooplust, bij de honger naar steeds weer nieuw genot. Stilstaan bij de angst die achter de onrust schuilgaat, bij de woede, bij het verdriet. Stil staan, ernaar kijken en het doorleven. De gebrokenheid van het bestaan en onze pijn onder ogen zien. Ook daar ja tegen zeggen. Ook de gebrokenheid willen leven.

Als we zo contact met onszelf en onze pijn kunnen maken, kunnen we namelijk ook contact maken met dat wat daarachter ligt: ons diepe verlangen naar heelheid, vrede, zachtmoedigheid en liefde. Ook dat is in ons: een diep verlangen naar verbondenheid - met de ander, met de natuur, met onszelf - die niet verbroken wordt. Binnen de grenzen van ons eindige bestaan zullen we keer op keer opnieuw ook op

de grens van ons verlangen stuiten. Maar als we bereid zijn om de pijn onder ogen te zien, hoeven we dat wat we echt willen niet uit het oog te verliezen. Als antwoord op de pijn van de eindigheid kunnen we ons telkens opnieuw inzetten om vanuit vrede, heelheid, goedheid, zachtmoedigheid te leven.

Dit is wat ik je wil schrijven. Ik ben benieuwd naar wat je erop zeggen zult. En ook naar eventuele reacties van anderen die de brief onder ogen krijgen. Misschien zie ik wel belangrijke dingen over het hoofd. Dan hoor ik dat graag. Want daarin ben ik het in ieder geval van harte met je eens, Paulus: in onze tocht naar meer heelheid, vrede, vriendelijkheid en liefde hebben we in ieder geval elkaar hard nodig.

Met veel respect en groeten en in verbondenheid met al die mensen die het goede willen.

Christa Anbeek